

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Craig Shreve
AFRICAN SAMURAI

Copyright © 2023 by Craig Shreve
By arrangement with Westwood Creative Artists Ltd.
Translation Copyright © 2025 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-05581-8

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

KREJG ŠRIV

SAMURAJ IZ AFRIKE

Preveo Vladan Stojanović

VULKAN
IZDAVAŠTVO
Beograd, 2025.

*Za Rajana Svezija, za kog znam da bi
uživao u istoriji u pozadini ove priče*

SPISAK LIKOVA

Napomena o imenima: Nekoliko ključnih likova u ovoj priči promenio je imena više puta u životu. Zbog jednostavnosti odabrao sam da koristim njihova imena od najvećeg istorijskog značaja, čak i ako ih nisu koristili kad su se događaji opisani u ovom romanu odigravali.

SAMURAJ IZ AFRIKE

Jasuke: Dečak iz istočne Afrike, koji je odveden u roblje. Njegovo prvobitno ime je nepoznato, baš kao i mesto rođenja, iako se pretpostavlja da vodi poreklo iz naroda Makua iz Mozambika.

PRVI VELIKI UJEDINITELJ JAPANA

Oda Nobunaga: Daimjo (vojskovođa) koga istorija smatra prvim od tri velika ujedinitelja Japana. Nobunaga je prvobitno bio daimjo provincije Ovari. Proširio je teritoriju osvojivši najveći deo centralnog Japana.

JEZUITI

Alesandro Valinjano: Italijanski sveštenik i jezuitski misionar, proglašen posetiocem Indije, titulom koja ga je učinila najvećim crkvenim autoritetom, posle pape, u čitavoj Indiji i Aziji.

Brat Ambrozije: Jezuitski misionar u oblasti Nagasaki.

Brat Organtino: Jezuitski misionar koji je dugo boravio u Japanu, i jedan od nekoliko sveštenika kojima je dozvoljeno da ostane u zemlji, nakon što je čitav red prognan.

GENERALI

Akeči Micuhide: Samuraj klana Saito, i zaštitnik lutajućeg šoguna Ašikaga Jošijakija, pre stupanja u Nobunaginu službu.

Tokugava Iejasu: Daimjo provincije Mikava i saveznik od najvećeg Nobunaginog poverenja.

Tojotomi Hidejoši: Rođen kao seljak, ali ga je Oda Nobunaga izdigao do najviših položaja.

NOBUNAGINA SAMURAJSKA GARDA

Džinigoru: Ogurov brat.

Ogura: Džinigoruov brat.

Ranmaru: Mladi samuraj i Nobunagin posilni.

U SLUŽBI ODE NOBUNAGE

Hidemicu: Zet Akečija Micuhidea, i oficir od najvećeg poverenja.

Masahide: Samuraj od poverenja u službi oca Ode Nobunage. Izvršio je sepuku u pokušaju da usmeri Nobunagu na pravi put. Nobunaga je podigao hram u njegovu čast, u Azučiju.

Tomiko: Sluškinja u kući Ode Nobunage.

DAIMJI

Arima Harunobu: Daimjo opsednutog zamka, koji je ugostio Valinjana, nakon njegovog dolaska u Kinčocu.

Hatano Hideharu: Poglavar klana Hatano i posednik zamka Jakami.

Takeda Kacujori: Daimjo klana Takeda, nakon smrti Takede Šingena.

Takeda Šingen: Legendarni „Tigar Kaja“, slavni vojskovođa i istrajni Nobunagin takmac.

Omura Sumitada: Prvi daimjo koji je postao hrišćanin.

KLANOVI

Mori: Moćni klan koji je gospodario najvećim delom zapadnog Japana.

Oda: Tradicionalno manji klan, pre nego što se mladi Nobunaga nizom pobeda uzdigao do nacionalnog značaja i učinio klan najjačim u Japanu.

Takeda: Klan koji je dugo bio takmac klanu Oda, nekada moćan, ali značajno oslabljen posle smrti njegovo legendarnog poglavara Takede Šingena.

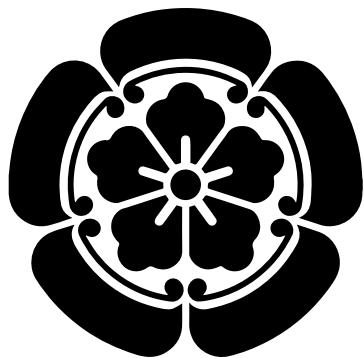
OSTALI LIKOVI

Iko-iki: Labavo organizovane grupe u čitavoj zemlji, ujedinjene oko osobene budističke sekte. Predstavljali su ekonomski, politički i vojni izazov za Nobunagu i njegove daimje.

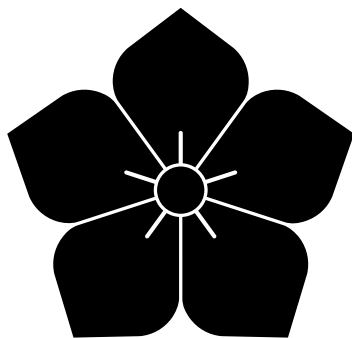
Murakami: Loza gusara (ili gospodara mora) koji su kontrolisali unutrašnje more Seto u periodu Sengoku, od koje su zazirali brojni daimji.

Svi gorenavedeni likovi istorijske SU ličnosti, izuzev Tomiko. Svi likovi koji nisu pomenuti u spisku u potpunosti su izmišljeni.

ODA

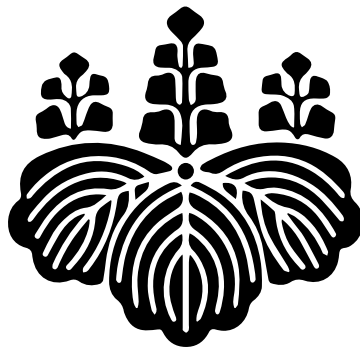
AKEČI

TOKUGAVA

TOJOTOMI

I

Rob i daimjo

Pripravite ukusnu činiju čaja; poređajte ćumur tako da zagreje vodu: poređajte cveće kao da je u polju; leti naglasite svežinu, a zimi toplinu; uradite sve na vreme; spremite se za kišu; i poklonite svu pažnju onima s kojima ste se zatekli. Nema druge tajne.

Sen no Rikju, majstor za čaj

1

Dom je izgubljeno mesto, više san nego sećanje.

Čak su i preostali fragmenti bili strani i daleki, kao događaji iz tuđeg života, nekog ko nije otet niti odsečen od vlastitih početaka. Sećanje bi ponekad sevnulo, s bolnom jasnoćom.

Kad sam bio mali, moja porodica je, s još nekoliko iz plemena, krenula na dugi put iz našeg sela, u senci planine Namuli, do obale. Bilo je vreme polaganja jaja, nedugo pred kraj godine. Utaborili smo se na ivici plaže i gledali kako kornjače s tvrdim tamnim oklopima i mekim istačkanim stomacima noću u talasima izlaze na obalu. Činilo nam se da se kreću nezavisno i u isti mah usklađeno. Perajima su kopale udubljenja u pesku i sedele na njima. Zapamtili smo ta mesta i zaspali.

Ujutru, kad su kornjače otišle, iskopali smo jaja, uzimajući samo ona neophodna. Vratili smo se u selo, s jajima pažljivo spakovanim u korpama. Posle dva meseca krenućemo na dugi put do plaže. Utaborićemo se na istom mestu, na njenoj ivici. Pesak će početi da se nadima i pomera, pod svetlošću punog meseca. Sićušni kljun izbiće iz tla, a zatim još jedan, pa desetak, stotinu njih. Gomila sićušnih kornjača puzaće ka ogromnoj, zelenoj, zapenjenoj površini, privučene nečim što nikad nećemo razumeti. Želeo sam da verujem da puze ka moru da bi pronašli majke i da bi se srele s njima.

Prvo putovanje na more ticalo se skupljanja hrane. Drugo se ticalo učenja, zašto ostavljamo što je više moguće jaja u pesku i uzimamo samo ona koja su neophodna. Sećao sam se majčinog glasa, ali ne i lica. Niti oćevog. Povremeno su mi se javljali blesci sećanja na lekcije ćitanja i pisanja, ispod drveta manga. Na rad s drugim dećacima u rudnicima, krunjenje zidova pećine, u potrazi za rudom; igranje s njima po poljima, igranje mankale kamenćićima, na prašnjavim ulicama. Na svetkovine s bubnjevima, maskama, šarenim odeždama, uzbudjenje zbog posetilaca iz drugih zemalja i robe koju su donosili za trgovinu. I sećao sam se kornjaća koje se uzdižu iz peska i kreću ka moru.

To je bio poslednji put kad sam bio slobodan.

„Ne moraš da bdiš nada mnom, na brodu nema nikoga izuzev naših ljudi.“

Oćat Valinjano je govorio, ne dižući glavu s posla. Jezuita je izgledao ostarelo, pod tanušnim zracima sunca s brodskog prozora. Senke su naglašavale bore na obrazu i ćelu, i produbljivale udubine oko njegovih oćiju. Glava mu je ulazila i izlazila u potok blede svetlosti, okrunjena kratkom sedom kosom. Jednako seda, potkresana i uska brada zamalo je doticala papir na kom je pisao. Umakao je pero i povlaćio hitre ali precizne pokrete po strani mirnom rukom, a njegov glas je, kao i uvek, oćisao nepokolebljivošću osobe naviknute da zapoveda.

„Moj posao je da vas štitim od svih ljudi. Ne samo od drugih“, odvratio sam.

„Imaš li tako malo poverenja u naše saputnike?“

„Telohranitelj koji se oslanja na poverenje često ne uspe da obavi svoju dužnost.“

„Reci to na japanskom, moliću lepo.“

Valinjano još nije digao pogled sa stola. Oklevao sam, tragajući za odgovarajućim rećima. Mesecima sam ućio japanski jezik i istoriju,

kako pre polaska na ovo putovanje, tako i u dugim danima na brodu, ali mi je bilo teško da se odelim od portugalskog. Posle izvesnog vremena ponovio sam rečenicu na japanskom. Valinjano je odobravajući klimnuo i ukazao na nekoliko sitnih grešaka. Nastavio je na jeziku koji je za obojicu bio nov.

„Zašto se ne popneš gore, na svež vazduh?“ pitao je. Mahnuo je rukom da bi mi dao do znanja da se udaljim.

„Znate da ne volim more“, rekao sam.

„Znam. Čudi me što tako krupan čovek ima toliko mnogo strahova.“

„Čoveku kome manjka straha, manjka i opreza.“

„Čoveku koji se previše plaši, manjka vere. Moraš verovati u Boga, sine moj. Posednik snažne vere u Boga korača nedodirnut po ovom svetu. Bez straha.“

Ćutke sam prihvatio prekor. Mnogo sam naučio od jezuita. Mogao sam da recitujem velike delove njihove Biblije na portugalskom i latinskom, a sve više i na japanskom. Divio sam se veri jezuitskih sveštenika, i verovao da je iskrena, ali je mali deo mene odolevao potpunoj predaji. Izgledalo mi je da čovek koji priziva Boga da vojuje u njegovim bitkama brzo zaboravlja kako da se bori. Vera mi se činila privilegijom koju su mogli da priušte samo zaštićeni, oni koji su u lagodnom položaju. Ja bih uvek izabrao mač za odbranu, umesto krsta.

Nikad to nisam rekao, ali sam mislio da bi se Valinjano složio sa mnom.

Sveštenik čeličnog pogleda podigao je glavu sa svog posla. Izdalo ga je poslovično tanko strpljenje.

„Uskoro ćemo pristati, pa ćeš imati mnogo prilika da se mrštiš i bdiš nada mnom.“

Namrštio sam se zbog komentara i osmehnuo se kad sam shvatio da to radim. Naklonio sam se i sagnuo ispod dovratka, na izlasku iz kabine.

Proslavio sam dvadeset četvrti rođendan na brodu koji je jedrio ka Japanu. Prošlo je dvanaest godina otkad sam poslednji put video rodno selo. Odavno sam izgubio nadu da ću ga ikada više videti. Sad sam iz njega odsustvovao onoliko koliko sam u njemu živeo. Dvanaest godina živeo sam slobodno u Africi; dvanaest godina sam robovao u Indiji, Portugaliji, Kini. Prodat sam plaćenicima, vojsci, crkvi. Polovinu svog života proveo sam s porodicom, a polovinu među strancima. Polovinu života bio sam dete, a polovinu vojnik.

Popeo sam se na palubu, iako sam je se gadio. Pažljivo sam posmatrao kapetana i apsorbovao osnovne alatke i proračune kojima se služio, ali mi još nije bilo jasno kako je upravljao brodom koji je sa svih strana bio okružen vodom. Pokušao sam da čitam zvezde, poput kapetana, ali sam se pokazao nesposobnim za to. Jedio sam se zbog toga. Brzo sam učio, bez obzira na to da li se radilo o oružju i strategijama plaćenika, ili knjigama i jeziku sveštenstva, ali je orijentacija na morskoj pučini ostala misterija za mene.

Stajao sam pored brodske ograde u zavetrini i izbegavao da gledam na more. Umesto toga sam upro pogled u jedra. Šaćica ljudi borila se s konopcima i čvorovima, dok su drugi ribali pramčanu palubu da bi skinuli so. Palube, jarboli i čitav brod crneli su se od smole, a na osnovu sjajnih belih mrlja od morske vode moglo se zaključiti koliko visoko su talasi sezali prethodnog dana.

Većina ljudi bila je ispod palube. Nekoliko puta pozivali su me u društvo, ali mi uprkos tome nisu verovali, baš kao ni ja njima. Sedeo sam pored njih dok su pripovedali priče i uložio nekoliko novčića kad su bacali kocke, ali mi je dužnost nalagala večiti oprez, pa nisam pio s njima. Zbog toga su sumnjali u mene. Sem toga, dostigli smo tačku na našem putovanju u kojoj je nasilje vrebalo odmah ispod površine, spremno da eruptira zbog najneznatnije svađe, ili najbezazle nije uvrede. Valinjanov put za Japan obuhvatao je i zastanke u Indiji i Kini. Usput je menjao brodove i posade, ali je ova posada provela

gotovo mesec dana na pučini. Nisam želeo da izigravam pomiritelja, niti sam imao strpljenja da slušam mornarske pritužbe. Tesne prostorije i ustajala hrana na ovom brodu bile su luksuz u poređenju s mojim iskustvom na drugim plovilima.

Jedan bradati i verovatno veoma pijani mornar grdio je drugog, dok su stajali iznad raspuklog, ispuštenog sanduka. Svila jarkih boja iz Kine prosipala se iz pukotine, po slanoj palubi pod njihovim nogama.

Neverovatan broj sanduka u prostoru za prtljag ispod nas sadržao je Biblije i krstove, evropske tkanine, nakit i drugu finu robu. Ali najveći broj je sadržao oružje. Potpalublje je bilo puno sanduka kubura i dugih pušaka, Tri moćna nova topa, sposobna da sruše tvrđavski zid ili da zaustave juriš konjice, bili su Valinjanovo najveće blago.

Oružje će biti ponuđeno Japancima ako dokažu da su dovoljno pobožni. Ako dozvole jezuitima da izgrade crkve. Ako im dozvole da propovedaju svoju religiju njihovim sinovima i kćerima. Dobiće moćno evropsko oružje da ga iskoriste protiv takmaca, ako promene veru i ako naredi i svojim klanovima da to urade, a Valinjano će dobiti uporište u Aziji. Oružje u zamenu za duše.

Neki delovi jezuitske religije još su mi bili nejasni, ali sam se veoma dobro razumeo u trgovinu. Predat sam jezuitima. U njihovim školama naučio sam da čitam i pišem istoriju belog čoveka i njegovu religiju.

Strogi jezuitski sveštenik koji me je primio u bogosloviju s gađenjem je coknuo jezikom kad je čuo moje ime. Dao mi je hrišćansko ime. Nazvali su me po Avramovom sinu. Ispričali su mi priču u kojoj je Bog zatražio od Avrama da dokaže svoju veru tako što će ubiti sina. Avram je izgradio oltar, vezao sina za njega i počeo da oštiri nož, ali mu je Bog rekao da se zaustavi. Da je zadovoljan.

Portugalci su mi nadenuli valjano ime. Isak. Onaj koji je određen za žrtvovanje. Onaj koji je ponuđen na žrtvu.

2

Moj prvi pogled na Japan bio je razočaravajući. Pristali smo u Nagasaki, u provinciji Hizen, gde su portugalski trgovci izgradili unosnu postaju. Očekivao sam da ću videti užurbani lučki grad u razvoju, ali se gusta magla prostrla preko zaliva, čineći prostor iza drvenih dokova nedostupnim pogledima. Na doku je bilo živo, ali ne preterano – uglavnom kanui sa džakovima pirinča ili gomilama krušaka i jabuka. Ljudi u širokoj crnoj odeći graciozno su balansirali na ivicama sićušnih plovila, bacali teret na palubu ili baratali dugim motkama, nastojeći da što više približe robu obali.

Mornari su na kapetanov povik izašli na palubu, na kojoj je brzo zavladao gužva. Kiselo raspoloženje iz poslednje nedelje ustuknulo je pred osmesima i radosnim pokličima. Otac Valinjano stajao je pored mene. Gotovo nečujni roptaj oteo mu se sa usana. Jedan kanu odvajao se od doka, s mnogo ljudi u poznatim crnim rizama. Malo toga mu je promicalo.

„Baci sidro, kapetane“, tiho je naredio. „I pripremi se da pomogneš u ukrcavanju posetilaca.“

Kapetan je izvikivao naređenja. Posada je odgovorila kolektivnim žagorom, posle kog se bacila na posao.

Valinjano je posmatrao kanu koji se primicao, kao da ga samo njegov pogled vuče napred. Sveštenik se ukrcao na brod iz kanua. Skupio je šake ispred sebe i sagnuo glavu.